

egy darabon kottafejes díszítés látható. Kevesebb a késő bronzkori (pl. turbántekercses perem) és kvád cserép.

A telek a topográfiában (MRT 9. köt.) 20/1. számon szereplő lelőhely D-i végén helyezkedik el: két patak összefolyásának közelében, a Gimpli-patak Ny-i partja melletti enyhe domboldalon.

KÖVÁRI KLÁRA

406. Verőce, Görbe utca 7.

(Pest megye) Á

Lakossági telefonbejelentés nyomán november 7-én szennyvíztároló építése miatt helyszíni szemlét végeztem.

A Görbe utca a belterület ÉNy-i szélén, a Duna melletti magas teraszon található. A 2×2 m nagyságú, 230 cm mély gödör oldalaiban beásást nem láttam. A tulajdonos viszont átadott 2 db kicsi Árpád-kori cserepet, amelyeket ásás közben, kb. 1 m mélyen a humusz alatti barnás, kicsit agyagos homokban talált. Valamivel feljebb 1 db mázas néprajzi cserepet is talált. Megjegyzendő, hogy ezen a részen régebben szőlők voltak.

Tekintettel a leletek csekély számára, véleményem szerint jelenleg még nem lehet határozottan eldönteni, hogy régészeti lelőhelyről van-e szó? Ebben a kérdésben csak újabb leletek előkerülése esetén lehet állást foglalni.

KÖVÁRI KLÁRA

407. Verőce, Magyarkút

(Pest megye) Kö

2000 augusztusában hétvégi ház alapárkait ásták ki az 1286/5 helyrajzi számú telken. Az építető bejelentése nyomán a helyszíni bejárást 2000. augusztus 16-án végeztem el dr. Torma Istvánval.

A telek a községtől É-ra, a Gimpli-patak völgyében, a patak É-i partja melletti domboldalon van. Hétvégi ház építéséhez 50 cm széles, 80 cm mély alapárkokat ástak. Az árkok falában a barna, agyagos beásás nem mutatkozott, azonban a kidobott földben kevés, apróra tört, 13–15. századi cserepet találtunk. A cserepek szórványosan, illetve egy helyen a kidobott földben egy csomóban fordultak elő, itt kevés patics, faszén, állatcsont is volt.

A leletek a Topográfiában még nem szereplő, új lelőhelyet jeleznek (= 20/36. sz. lelőhely), amely a középkori Társa faluval azonosítható. A falu temploma szemben, a patak D-i partja mellett található (MRT 13/2. k. 20/6. sz. lelőhely).

KÖVÁRI KLÁRA

408. Veszprém, Jókai Mór utca – Festő utca sarok, Festőkút

(Veszprém megye) Ú

2000. szeptember 11-én a Jókai utca közmű-rekonstrukciós munkáinál rátaláltak az 1814-ben ásott úgynevezett Festőkútra. A törtkőből falazott, épen maradt kútban jelenleg is van víz. Lefedése a közelmúltban, a 20. század dere-

kán–második felében történhetett betonlapokkal. A kút nem ismeretlen a veszprémi helytörténet-kutatás előtt. Az utca burkolatának kialakításakor a kút helyét a környezetétől feltűnően elkülönülő apró kockakövekkel burkolták le.

RAINER PÁL

409. Veszprém, Munkácsy utca – Halle utca kereszteződése

(Veszprém megye) R

2000. október 15-én, a Veszprém területén folyó távközlési kábelfektetés régészeti felügyelete során a Jutasi úti lakótelepen, a Munkácsy utca és a Halle utca kereszteződésében a 30 cm széles, 60 cm mély árokban 3 méter hosszan Lengyeli-kultúras objektum (gödör) nyomait tudtuk megfigyelni. A kidobott földben edénytöredékeket, állatcsontokat, paticsdarabokat gyűjtöttünk. A Regenye Judittal folytatott konzultáció értelmében az objektumra nem bontottunk rá. Az előkerülés helyét térképen rögzítettük, a leleteket beszállítottuk a múzeumba.

A területről már korábban is kerültek elő hasonló korú objektumok. Leírás MRT 2. kötet, 51/22. számon. A topográfia megjelenése óta a nagy kiterjedésű telepen, amely magába foglalja a Jutasi út, Petőfi utca, Madách utca által határolt részt, 1972 szeptemberében Csányi Marietta és Raczkó Pál folytatott leletmentést (a leletanyagot Raczkó Pál közölte az ArchÉrt 1974. évi kötetében); 1975 márciusában Kralovánszky Alán gyűjtött anyagot; 1985-ben Regenye Judit folytatott leletmentést. A leletanyag a Laczkó Dezső Múzeum Régészeti gyűjteményébe került.

S. PERÉMI ÁGOTA

410. Veszprém, Vár utca 33., Szent István ferences kolostor

(Veszprém megye) Ú

A kolostor gazdasági udvarának jelenlegi szintje mintegy 30–40 cm-rel van magasabban, mint a ferences templom hajójának kőpadlószintje. A hajó belső festett D-i homlokzatán átlagosan mintegy 150–200 cm magasságig komoly vizesedés nyoma látható, amely azonban jelenleg teljesen száraz. Hasonlóképpen a templom külső D-i homlokzatán is, mintegy 200–350 cm magasságig vizesedés nyoma látszik, amely ugyancsak kiszáradt állapotban van. Az udvarról lejáró nyílik a templom D-i része alatt húzódó jelentős alapterületű kriptába. A kripa belső terének átvizsgálása komolyabb vizesedést nem mutat, a falazatok szárazak. A lejárattal szemközt a dőngölt földpadlón látszott egy víznyelőlyuk, amelyet a valamikor beömlő víz tört magának lefele.

Az udvar rétegvizszojnyainak tisztázása érdekében a kolostor és a templomfal találkozásának sarkától 560 cm-re egy kutatóárokkel átvágtuk az udvart. Az árok helyét a letett betonlapok határozták meg. A szondázás célja elsősorban a szintsüllyesztés lehetséges mélységének

megállapítása volt, nem pedig a terület általajig való átvágása.

A metszetalban két korábbi, markánsan elkülönülő járószint volt megfigyelhető: egy a jelenlegi járószinttől mintegy 40 cm-re levő vörös téglaporos, és a másik, egy 70–75 cm-re levő fehér meszes kőporos. Mindkét réteget vágja a terület É-i részén kialakított nagyméretű meszes gödör, amely a templomfaltól 80 cm-re kezdődik és 240 cm-ig tart, lefelé az árok kialakított szintje alá mélyed. Hasonlóképpen vágja a réteget a terület D-i oldalán kialakított szennyvízcső árka.

A templomfal vonala előtt 80 cm távolsáig egy visszabontott fal került elő. A templomfal mintegy 10 cm széles lábazata a korábbi fal visszabontott szintjének vonalában került kialakításra, így a templomfal tulajdonképpen nekitámaszkodik az előkerült falnak. A templomfal habarcsozása fehér, a korábbi fal habarcsozása sárga. A két fal struktúrájában is eltérő, a templomfalban másodlagos faragott kövek láthatók, a másik fal egyszerű tört illetve nagyoltan faragott köves.

Az árok alját egy faszenes kevert földréteg alkotja, melynek rétegvonala megegyezik az említett visszabontott fal visszabontási síkjával.

A fehér, meszes kőporos járószint alól nem került elő datálást lehetővé tevő leletanyag. A réteg felett, a vörös téglaporos járószintig mázas 19. századi „népi” kerámia került elő. A téglaporos réteg felett pedig 20. század eleji konyhai edénytörmelék és vágott állatcsont volt található. A meszesgödör betöltésében szintén 20. századi üvegtöredékeket találtunk nagy számban.

KOPPÁNY ANDRÁS

411. Veszprém, Veszprémvölgyi apáca kolostor

(Veszprém megye) Á, Kk

Az 1999. évi kutatások folytatásaképpen 2000-ben lehetőségünk volt a 18. sz. második felében épült jezsuita templom belsejének feltárására. A templom felújítását megelőzően a veszprémi Lackó Dezső Múzeum faragott kőanyagát egy ideiglenes kőtárba helyeztük át. A belsőben végzett kutatásokkal párhuzamosan a templomtól délre újabb szelvényeket nyitottunk, melynek célja a monostor templomának azonosítása és feltárása volt. Megállapíthattuk, hogy a terület legkorábbi középkori objektumai a templomtól D-re egy kora Árpád-kori település gödrei és cölöplyukjai voltak, ám ezek alaprajzi elrendezésére a későbbi (szintén középkori) beépítettség miatt nincs adatunk.

E településnyomok megszüntetésekor egy planíréteget terítettek szét, ebbe mélyedtek az eddig legkorábbinak tartható kolostor templom alapfalai és néhány felmenő kőora. A közel 15 m belső hosszúságú, hossz-házas elrendezésű templom egyenes szentélyzáródású volt. Déli felét Rhé Gyula 1930-as évekbeli ásatásának köszönhetően már nem ismerjük. A templom padlószintjét és egy öntött mészhabarcs-padló részletét is feltártuk.

E templomhoz északról egy szintén egyenes szentélyzáródású, 7 m belső hosszúságú oldalkápolnát építettek hozzá. A kis oldalkápolna szentélye és hajójának K-i szakasza alatt egy kriptát találtunk a jezsuita templom belsejében, a D-i hajófal mellett. Ennek lejárati lépcsője a kápolna É-i hajófal mellett vezetett le, innen D felé fordulva egy profilálatlan, négyzet átmetzetű szárkövekkel rendelkező ajtó nyugati szárköve és küszöbköve maradt meg. A kripta öntött mészhabarcs-padlója közvetlenül a sárga agyag általajon feküdt. A kripta törmelékes betöltésében rengeteg falfestés-töredéket találtunk, melyek anyagukban megegyeznek a kápolnahajó É-i falán megmaradt szürke lábazati festéssel. Az egyik freskótöredéken látható gótikus minuszkulás feliratrészlet betűtípusa alapján a 14. század vége felé készült, amennyiben a festés első periódusú. Mindenesetre a kápolna alapfalai korábbi sírokat vágta. A kápolna bontási rétegéből kopott, valószínűleg 1372-re keltezhető I. Lajos-érem került elő, mely azt bizonyítja, hogy az oldalkápolna és a kripta rövid életű volt. A kápolna D-i felét a jezsuita templom D-i hajófalával teljesen elbontották, a kolostor templomhoz való csatlakozásával együtt, így a két templomrész közti átjárása nem ismert. Az oldalkápolnától É-ra templom körüli temető részletei kerültek feltárásra, a temető körítőfalát a jezsuita templom K-i, íves fala alatt figyeltük meg. Ettől K-re a temetőárok egy részlete is előkerült. A temetőhöz tartozó plébániaegyházról egyelőre nincs adatunk.

A 14. sz. végén–15. sz. elején nagy átépítés zajlott a kolostor területén. Ennek keretében elbontották az oldalkápolnát, használaton kívül helyezték a régi apátsági templomot. Az új kolostor templom 25 m hosszú volt és nyolcszög három oldalával záródó szentéllyel rendelkezett, ennek részletei a jezsuita templom K-i homlokzata előtt D felé vezető út alatt kerültek elő. A hajó É-i alapfala a jezsuita templom É-i hajófalával egyezik meg, D-i fala a barokk D-i fallal párhuzamosan, attól D-re található. A nagy tereprendezés során megszüntették a korábbi temetőt, a tavalyi ásatásunk adatai szerint a kolostortól É-ra fekvő, földfelszínre épített házak is ekkor kerülhettek megszüntetésre. Az új templom öntött mészhabarcs-padlóval rendelkezett, ebbe számos apáca-sírt vágta, melyeket el lehetett különíteni a megszüntetett templom körüli temető sírjaitól. Megállapíthattuk, hogy a templom Ny-i fala ÉK-DNy irányban részútosan húzódik, igazodva a tőle nyugatabbra szintén a 14. sz. végére–15. sz. elejére keltezhető, ám ekkor már meglévő kolostoregyütteshez. Úgy véljük, a közismert, 1387-es Konch mester féle szerződés e hosszan elhúzódó építkezés egyik szakaszára vonatkozik, ám ma még nem tudjuk azonosítani a forrásban említett épületeket. Ugyanígy a további ásatásoknak kell eldönteni, hogy a feltárt kolostor templomtól DNy-ra húzódó kolostorfalak milyen viszonyban vannak a most feltárt templomrészletekkel. Szondázásainkból kiderült, hogy számos korábbi épületből már csak a legelső kőor van meg (a rétegződés az 1930-as években elpusztult), emiatt egyelőre